

CHALLENGER BANKACILIK LİTERATÜRÜNÜN BİBLİOMETRİK VE VOSVIEWER PROGRAMLARI İLE İNCELENMESİ

Dr. Öğr. Ü. Ömer Faruk KORKMAZ¹

Dr. Öğr. Ü. Selin SOĞUKOĞLU KORKMAZ²

ÖZET

Çalışmanın konusu bankacılık sektörünün dijital dönüşümüyle ilgilidir. Dijitalleşmenin geleneksel bankacılık üzerindeki etkisi ile birlikte yeni teknolojik gelişmeler ortaya çıkmıştır. Bu teknolojiler arasında şubesiz, dijital, neobank ve challenger bank olarak da ifade edilen yeni bankacılığın gelişimi ve bankacılık sektörüyle etkileşimini irdeleyen literatürün analizi bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Bankacılık sektöründe ilgili literatürün meydan okuyucu bankalar (challenger bank) özelinde irdelendiği bu çalışmada veri tabanı olarak Web of Science (WoS) tercih edilmiştir. Veri tabanında çalışmanın amacına uygun olarak “challenger bank” terimi kullanılarak arama yapılmıştır. Aramada sadece araştırma makaleleri ve işletme, finans, ekonomi ve işletme finansı alanları tercih edilerek filtreleme yapılmıştır. Arama sonucunda 22 yayın veri setini oluşturmaktadır. Çalışma konusunun yeni ve güncel bir konu olması nedeniyle örneklemin az olması çalışmanın en önemli sınırlılığını oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında incelenecek olan yayınlar için bibliyometrik analiz yöntemlerinden yararlanılmış ve analizlerin yapılmasında Bibliometrix ve VOSviewer programları kullanılmıştır. Veri seti incelendiğinde konuyla ilgili ilk çalışmaya 2008 yılında rastlanmıştır. Çalışmada anahtar kelimeler, en etkili yazarlar, yayınların ülkeler arası ilişki ağı, kullanılan temalar, güncel konular ve eğilimlere yönelik ilişki ağları oluşturulmuş ve incelenmiştir. Çalışmalar incelendiğinde sürdürülebilirlik, yeşil finans, düşük karbon, kredi kayıpları, iş gücü ve bankacılık ekosistemleri gibi konulara odaklanıldığı görülmektedir. Çalışmaların birbirinden bağımsız oluşu nedeniyle literatürün henüz gelişmekte olduğu ve dolayısıyla birçok akademik boşlukların mevcut olduğu söylenebilir. Bu noktada çalışmada, fintech ve bigtech kuruluşlarının dijital ve challenger bank

¹ Giresun Üniversitesi, Tirebolu Mehmet Bayrak MYO, Finans-Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, Bankacılık ve Sigortacılık Pr., e-posta: omer.faruk.korkmaz@giresun.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3283-6174

² Giresun Üniversitesi, Keşap MYO, Dış Ticaret Bölümü, Dış Ticaret Pr., e-posta: selin.korkmaz@giresun.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9944-8494

özelinde sektöre etkisi ile finansal otoritelerin düzenleme eğilimleri gelecekteki araştırmalar için çalışma konusu olarak önerilmektedir.

Anahtar Kelime: Bankacılık, Dijital Bankacılık, Challenger Bank, VOSviewer

EXAMINATION OF CHALLENGER BANKING LITERATURE WITH BIBLIOMETRICS AND VOSVIEWER PROGRAMS

ABSTRACT

The subject of this study concerns the digital transformation of the banking sector. Along with the impact of digitalization on traditional banking, new technological developments have emerged. The aim of this study is to analyze the literature examining the development of new banking, also referred to as branchless, digital, neobank, and challenger banking, and its interaction with the banking sector. In this study, which examines the relevant literature in the banking sector, specifically in terms of challenger banks, Web of Science (WoS) was preferred as the database. In the database, a search was conducted using the term “challenger bank” in line with the purpose of the study. The search was filtered to include only research articles and the fields of business, finance, economics, and corporate finance. The search resulted in 22 publications forming the data set. The small sample size constitutes the most significant limitation of the study due to the novelty and current nature of the subject matter. Bibliometric analysis methods were used for the publications examined in the study, and the Bibliometrix and VOSviewer programs were used to perform the analyses. Upon examining the dataset, the first study related to the subject was found to be from 2008. The study created and examined networks of keywords, most influential authors, international publication networks, themes used, current topics, and trends. The studies focused on topics such as sustainability, green finance, low carbon, credit losses, labor, and banking ecosystems. Due to the independent nature of the studies, it can be said that the literature is still developing, and therefore many academic gaps exist. At this point, the study suggests that the impact of fintech and bigtech organizations on the sector, particularly digital and challenger banks, and the regulatory trends of financial authorities should be the subject of future research.

Keyword: Banking, Digital Banking, Challenger Bank, VOSviewer

1. GİRİŞ

Dijital teknolojilerin son yıllarda karmaşık bir hal aldığı ve birçok alanı etkilediği söylenebilir. Bu etkinin yansımaları bilimden sanata kadar görülmektedir. Ekonomik çevreninde bu etkiden payını aldığı bilinmektedir. Dolayısıyla tüm sektörlerin dijitalleştiği ve yeniden şekillendiği ifade edilebilir. Bankacılık sektörünün faaliyetlerinde muhasebe ve matematik işlemlerinin olması ve teknoloji kullanımının yoğun olması nedeniyle dijitalleşmeye çok uygun olduğu belirtilmektedir (Lipton vd., 2018). Dijitalleşme yapısı gereği bilgi teknolojilerine dayalı olan temel alanlarda dirençle karşılaşmadan dönüşüme neden olmuştur. Bununla birlikte dijitalleşme bankacılık sektörünü Kodak ve Olivetti'nin yaşadığı durumun bir benzerini yaşama ihtimaliyle de karşı karşıya bırakmaktadır. Bankacılık sektörünü sınırlandıran unsurları ortadan kaldıran ve yıkıcı yenilikleri bünyesinde barındıran dijital dönüşümün, özellikle finans sektörünü değer zincirini yeniden şekillendirme, gelir kaybı ve aracısızlaştırma gibi sonuçlarla karşı karşıya bırakacağı öngörülmektedir (Gasser vd., 2017). Hızla gelişen teknoloji ve değişen müşteri beklentilerine adaptasyon sağlama çabası içerisinde olan bankaların, arz ettikleri ürün ve hizmet yelpazeleri ile teknolojik alt yapılarını geliştirmeleri zorunlu bir hal almıştır. Rekabet gücünü ve pazar payını direkt etkileyecek bu durum ise sektörü yenilikçi dijital dönüşüm çalışmalarına ağırlık vermeye itmektedir (TBB, 2021). Bankacılık ürünlerinin dijitalleştirilmesi ürünlerin pazara sunulma süresini kısaltmaktadır. Ayrıca banka dışı diğer kuruluşların benzer eğilimler göstererek (Fintek, vb) ödeme, yatırım, finansman vb. alanlarda yeni hizmet ve ürünlerle ilgili iş modelleri geliştirerek bu sürece dâhil olma arzusunda oldukları bilinmektedir. Finansal hizmetler sektöründe dijitalleşmenin yarattığı potansiyeli kullanabilen bu şirketlerin çok hızlı gelişme göstererek, sektör içi ve dışıyla birlikte yeni ekosistemler oluşturduğu da görülmektedir (Gasser vd., 2017). Dijital dönüşümü benimseyen bankaların operasyonel anlamda evrimleşmesi sonucu müşteri segmentlerini ve hizmetlerini geliştirdikleri, değişime direnç gösteren veya adapte olamayan diğer bankaların ise gerilediği ifade edilmektedir (Strategy and Part of the PwC Network, 2021).

2. GELENEKSEL VE DİJİTAL BANKACILIK

Konvansiyonel bankacılığın yaygın şube ağına sahip olma eğilimi dijital bankacılık uygulamaları ortaya çıkana kadar değişmemiş ve rakipsiz kalmıştır (Wewege ve Thomsett, 2020). Dijital bankacılık, internet ve mobil uygulamaları kullanmayı içeren ve kalem ve kağıt kullanımını dışlayan yeni bir bankacılık biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır (Alzoubi vd., 2022). Dünyadaki ilk çevrim içi bankacılık hizmeti sunan banka 1994 yılında ABD'de kurulan

Stanford Federal Kredi Birliği'dir. Bu tarihten itibaren internet vasıtasıyla bankacılık yapabilme imkânının ortaya çıkmasıyla birlikte dünyada dijital banka sayısında da önemli artışların gözlemlendiği söylenebilir. 1996 yılında çevrim içi bir banka olarak fiziksel bir alt yapı kurmadan faaliyetine başlayan ING Direct, yaklaşık 10 yıl sonra 9 ülke ve 20 milyon müşteriye ulaşmıştır (Wewege ve Thomsett, 2020). Geleneksel bankacılığın yaygın şube ağı ve dijital kanalları kullanarak, rekabette ölçek ekonomilerine ulaşabildikleri ifade edilmektedir. Ancak bugün bile hala finansal erişime ulaşamamış, mevcut finansal kuruluşlarla temas etmemiş veya edememiş kimseler bulunmaktadır. Ayrıca geleneksel bankacılığın sınırlı yapısı da sektörde boşluklara sebebiyet vermektedir. Dijital bank, neobank veya challenger bankalar geleneksel bankaların ürün ve hizmetlerinin esnek olmayışı dolayısıyla daha yenilikçi bir yaklaşımla mevcut boşlukları ve sorunlu noktaları gidererek, daha hızlı, daha kolay ve daha uygun ürün ve hizmetler sunarak, geleneksel bankacılık ürün ve hizmetlerinin yeniden icadını sağlamakta ve geleneksel bankacılığa meydan okumaktadır. Ayrıca günümüzde bankacılık sektöründe büyümenin şube ağı ile faaliyet gösteren geleneksel bankacılıktan ziyade dijital bankacılık alanında olduğu görülmektedir. 21. yüzyılda Dijital bank, neobank veya challenger bankalara duyulan ihtiyaç sadece yukarıda ifade edilen boyutlarıyla açıklanamamaktadır. Aynı zamanda erişim ve tüketici ihtiyaçlarından bağımsız olarak, bireylerin daha sorunsuz dijital deneyimlere yönelik yükselen beklentilerinin bir sonucu olarak da görülmektedir (Morales, 2020).

Tablo 1. Geleneksel Bankacılık ve Dijital Bankacılık Arasındaki Farklar

	Geleneksel Bankacılık	Dijital Bankacılık
Hizmetler	Şube bankacılığı ön planda olup, bazı hizmetler dijital kanallar aracılığıyla sunulur	Öncelikli olarak çevrimiçi ve mobil bankacılık hizmetleri verilmektedir
Avantajları	Hizmet ve ürün yelpazesi geniştir. Müşteri ile birebir temas imkânı bulunmaktadır. Bu durum müşteri memnuniyetini arttırabilir. Geniş ATM ağı bulunmaktadır.	Daha yüksek faiz oranları bulunmaktadır. Bankacılık hizmetlerinde mekan sınırı yoktur. Hizmetlerin sunulmasında maliyet avantajı sunar.
Dezavantajları	Hizmetlerin oluşum maliyeti daha yüksektir. Daha düşük faiz oranları bulunmaktadır. Yatırım ve hesap açma gibi işlemlerde fazla prosüdür ve evrak gerekmektedir.	Nakit para yatırmak daha zordur. Sınırlı hizmet ve ürün hattı bulunmaktadır.

--	--	--

Kaynak: Er ve Altunışık, 2023; Bennet, 2024

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere geleneksel bankacılık, şube kanalları vasıtasıyla çok sayıda ürün ve hizmet sunmakta, müşteriyle yakın temas kurmaktadır. Ancak bunları yaparken yüksek maliyet ve prosedürlere katlanmak durumundadır. Buna karşılık dijital bankacılıkta mekân sınırlaması olmaksızın çevrimiçi ve mobil bankacılık vasıtasıyla düşük maliyetle sınırlı hizmet ve ürün sunumu gerçekleşmektedir. Dijital bankacılıkta karşılaşılan önemli dezavantajların başında nakit yatırma zorluğu geldiği görülmektedir (Bennet, 2024).

Şekil 1. Dijital Bankacılık Gelişim Süreci

Kaynak: Khanboubi ve Boulmakoul, 2019; Er ve Altunışık, 2023

Şekil 1 de ifade edildiği üzere bankacılığın dijital dönüşümü 4 evreden oluşmaktadır. Geleneksel bankacılığın kullandığı bilgi ve iletişim kanallarında ve sistemlerinde teknolojiyi benimseme eğilimi ile başlayan dijital bankacılık şube otomasyonu, internet ve mobil bankacılık kullanımıyla evrilmesine büyük veri, bulut bilişim, yapay zekâ, fintek uygulamaları vb. yenilikleri de ekleyerek bankacılığın dijitale taşınmasının ilk örneklerini sergileyen günümüzdeki halini almıştır. Konvansiyonel bankacılığın teknolojik alt yapısının doğası gereği eski olması, yeni nesil finans kurumları ve teknoloji şirketleriyle rekabette aksaklığa neden olmaktadır. Özellikle regülasyon ve fiziki şube maliyetlerinin yüksek oluşu nedeniyle neobank ve challenger bank ve benzeri kuruluşlar avantaj sağlamakta ve bu durum geleneksel

bankacılığı tehdit etmektedir. Bu anlamda yeni uygulanabilir iş modellerini benimseyerek rekabet etmeye çalışan geleneksel bankacılık, bazen de neobankları satın alarak konumunu koruma eğiliminde görünmektedir (Balkan, 2021). Bankacılık hizmetlerini fiziksel şubeler yerine elektronik bankacılık hizmetleri dağıtım kanalları aracılığıyla sunan kredi kuruluşunu ifade eden (www.tbb.org.tr) dijital bankacılık, yeni bir olgu olduğu için farklı uygulamalarına göre şubesiz bankacılık, Challenger bank (meydan okuyucu banka) veya neobankacılık (yeni nesil bankacılık) ve benzeri olarak da adlandırılmaktadır.

Tablo 2. Dijital Bank, Challenger Bank ve Neobank Kavramları İçin Sınıflandırmalar

Challenger Bank (Medici, 2018):	Neobank -Lisanslı (Monzo, WeBank, Starling Bank, N26) -Lisanssız(Open, Chime ve Tide vb. platformlar) -Geleneksel Bankaların Dijital Uygulamaları (Digibank, Yono, Hello Bank)
Challenger Bank (Citigroup, 2019)	-Fintek şirketleri -Konvansiyonel bankalar -GAFA (Google, Apple, Facebook ve Amazon) ve BAT (Baidu, Alibaba ve Tencent) gibi büyük teknoloji şirketleri
Neobank (BBVA, 2016)	-Açık Bankacılık (Open Banking) ve Hizmet Olarak Bankacılık (BaaS) -Şubesiz Bankacılık (Mobil Bank)
Dijital Bankalar (IBM 2015)	-Dijital banka markası (örnek: Frank by OCBC ve LKXA), -Dijital banka kanalı (Örnek: Simple ve Moven), -Dijital banka tamamlayıcı (Örnek: Hellobank) -Doğuştan dijital (dijital native) banka (Çimek: Fidor Bank ve Tangerine) olarak dört gruba ayrılmıştır.
Dijital Bankalar (Büchi, Fasolo, Cugno, & Zerbetto, 2019)	-Beta Banks -Neobanks -Challenger Banks -Big Tech's Banks -Retailer's Banks

Kaynak: Balkan, H., & Aydın, M. (2021). Neobank: kavram, gelişim ve iş modelleri. Bankacılar Dergisi, 116, 104-126. çalışmasından yararlanılarak yazarlar tarafından türetilmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde dijitalleşen bankacılık ile ilgili ortaya çıkan kavramların kullanımı konusunda çeşitli karışıklığın olduğu görülmektedir. Örneğin dijital kanallar vasıtasıyla hizmet veren bir konvansiyonel bankanın yaptığı iş de dijital bankacılık olarak adlandırılırken, tamamen dijital olan ve sadece dijital kanallardan hizmet veren bir bankanın yaptığı işe de dijital bankacılık denilmektedir. Dolayısıyla dijital bankacılık yerine neobankacılık terimi kullanılamamaktadır. Çünkü konvansiyonel bankalarda dijital bankacılık yapmaktadır. Ayrıca neobankaların içinde konvansiyonel bankalarla birlikte ve onların lisansı altında faaliyet gösteren (bazı kaynaklarda fintek kuruluşu olarak tarif edilen) bankaların olduğu gibi ayrı bir lisansla da faaliyet gösteren neobanka çeşitlerinin de bulunduğu bilinmektedir. Neobankalar konvansiyonel bankalara alternatif olabilme potansiyelleri dolayısıyla da challenger bank

(meydan okuyucu banka) olarak da görülmektedirler. Yine Tablo incelendiğinde inovasyon getiren fintek ve bigtech şirketleri vasıtasıyla dijitale dönüşen yeni bankacılığa da meydan okuyan banka (Challenger bank) denilmekte iken, konvansiyonel bankaların yeni faaliyetleri de bu kapsamda değerlendirilebilmektedir. Challenger bank kavramının web sitesi, şube, uygulamalar vb. bankacılık kombinasyonlarını içeren bir şemsiye kavram olarak karşımıza çıktığı söylenebilir. Bu kombinasyonlara göre geleneksel bankalarla veya diğer challenger bankalarla faaliyet gösteren bankalara Embryonic Challengers (Embriyonik Meydan Okuyanlar), bankacılık lisansını almış sadece dijital kanalları kullanan veya dijital kanalları baskın olarak kullanan bankalara Real Challengers or, just, Challenger Banks (Gerçek Meydan Okuyanlar veya sadece meydan okuyan bankalar), hem dijital hem şube kanallarıyla hizmet veren mevcut bankaların dijital yan kuruluşları, dijital ortakları veya dijital girişimlerini ifade eden meydan okuyucu bankalara ise Pseudo Challengers (Sahte Meydan Okuyanlar) banka denilmektedir (Burnmark, 2016). Challenger bank kavramı özellikle Birleşik Krallık 'ta Big Five (Barclays, HSBC, Lloyd's Banking Group, Royal Bank of Scotland and Santander) olarak bilinen beş büyük bankaya meydan okumak isteyen bankayı tanımlamak için de kullanılmaktadır (KPMG, 2016).

3. YÖNTEM

118

Çalışma güncel bankacılık sektörü ile ilgilidir. Bu bağlamda son yıllarda ön plana çıkan Challenger Bankalar (meydan okuyan bankalar) çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Belirlenen çalışma konusu doğrultusunda çalışmanın amacı, meydan okuyan bankalara yönelik literatürün incelemesine dayanmaktadır. Bir konu hakkında belirli bir literatürü ortaya koymada en çok kullanılan yöntemlerden biri bibliyometrik analiz yöntemidir (Korkmaz vd., 2023; Korkmaz, 2025). Bibliyometri, literatür sisteminin ve tüm bilgi taşıyıcılarının istatistik ve diğer ölçüm yöntemlerini kullanarak dağılımı, yapıyı, niceliği, ilişkileri inceleyen ve özellikle bilimsel araştırmaların ve akademik performansın değerlendirilmesinde önemli bir araç olarak kabul edilmektedir (Huang vd. 2022; Sunar ve Ateş, 2025b).

3.1. Veri Setinin Oluşturulması

Bibliyometrik analizlerde güvenilirlik ve geçerliliği sağlamak için çalışma dikkatli bir şekilde tasarlanması gerekmektedir. Güvenilir bir bibliyometrik analiz, aynı veriler ve metodoloji kullanılarak tekrarlandığında tutarlı sonuçlar vermesi gerekmektedir. Bibliyometrik analizde geçerlilik, analizin bilimsel etkileri, araştırma eğilimleri ve diğer ilgili değişkenleri doğru bir şekilde kapsaması gerekir (Cronbach ve Meehl, 1955). Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini

sağlamak amacıyla öncelikle ayrıntılı betimleme yönteminden yararlanılmıştır (Sunar ve Ateş, 2025a). Bu kapsamda verilerin nasıl toplandığı, hangi sorulara cevaplar arandığı, çalışmanın temel probleminin ne olduğu, hangi ölçütler kullanıldığı ve analiz sürecinde hangi aşamalar ve sınırlamalar olduğu betimlenmesi gerekmektedir (Kaya ve Küçükçene, 2023). Bankacılığın dijitalleştiği ve geleneksel yapısının kabuğunu değiştirdiği bu süreçte, yeni ortaya çıkan bankacılıkla ilgili kavramların iç içe geçmiş oluşu ve “challenger bank” kavramının bir şemsiye kavram olarak çeşitli kombinasyonları bünyesinde barındırması ve bu devrimsel değişimi mana olarak yansıtması sebebiyle çalışmanın odak noktası olarak “challenger bank” kavramı tercih edilmiştir.

Çalışmanın en önemli kısıtı ise yabancı literatürde “challenger bank” terimi geçse de Türkçe literatürdeki karşılığı tam olarak terimleşmemiş olmasıdır. Türkçe çalışmalarda meydana okuma bankası olarak geçse de, çalışmanın konusunu ve amacını tam anlamıyla yansıtması açısından araştırma da “challenger bank” kavramı kullanılmıştır. Çalışmada bibliyometrik analiz için WoS veri tabanı tercih edilmiştir. Akademik gelişmeleri geniş çapta yansıtan yüksek kaliteli akademik dergileri içermesi ve akademik araştırmalardaki temsil gücünün çeşitli bibliyometrik çalışmalarla desteklenmiş olması nedeniyle WoS veri tabanı tercih edilmiştir (Ateş vd., 2024; Korkmaz ve Soğukoğlu Korkmaz, 2025). WoS veri tabanında 24.10.2024 tarihinde “challenger bank” arama terimi kullanılarak yapılan taramada 142 sonuç çıkmış bunlardan sadece araştırma makalesi ve kategori olarak ise işletme, finans, ekonomi ve işletme finansı tercih edilerek filtreleme yapıldığında ise 22 yayın çalışmanın veri seti olarak belirlenmiştir. Yayın sayısının filtrelenmesindeki temel neden “challenger bank” kavramının su altı ve okyanus ile ilgili çalışmaları da kapsayan bir terim olmasıdır. Çalışma kapsamında incelenen yayınların sayısının az olması aynı zamanda çalışmadan elde edilen sonuçların genellenebilirliği açısından da önemli bir sınırlılığı oluşturmaktadır.

3.2. Araştırma Soruları

Çalışmanın konusu ve amacı göz önünde bulundurularak araştırma soruları oluşturulmuştur. Araştırma soruları oluşturulurken literatürdeki Donthu vd. (2021), Gao vd. (2022), Korkmaz vd. (2023), Farooq (2023), Bittermann vd. (2023), Ateş ve Gün (2024), Korkmaz vd. (2024), Ateş vd. (2024) çalışmalardan yararlanılmıştır. Oluşturulan araştırma soruları ise:

- “Challenger bank” konusunda en etkili yazarlar hangileridir?
- “Challenger bank” konusunda yayınların yıllık bilimsel gelişimi nasıldır?
- “Challenger bank” konusunda yayınlar arasında en fazla atıf alan yazarlar kimlerdir?

- “Challenger bank” konusunda yayınların ülke bazlı coğrafi dağılımı ve aralarındaki işbirliği ağı nasıldır?
- “Challenger bank” konusunda ön plana çıkan ve etkili olan yayınlar hangileridir?
- “Challenger bank” konusunda kullanılan anahtar kelimeler ve aralarındaki ilişki ağı nasıldır?
- “Challenger bank” konusunda yayınların tematik haritasında ön plana çıkan konular nasıldır?
- “Challenger bank” konusunda güncel konular ve eğilimler nelerdir?

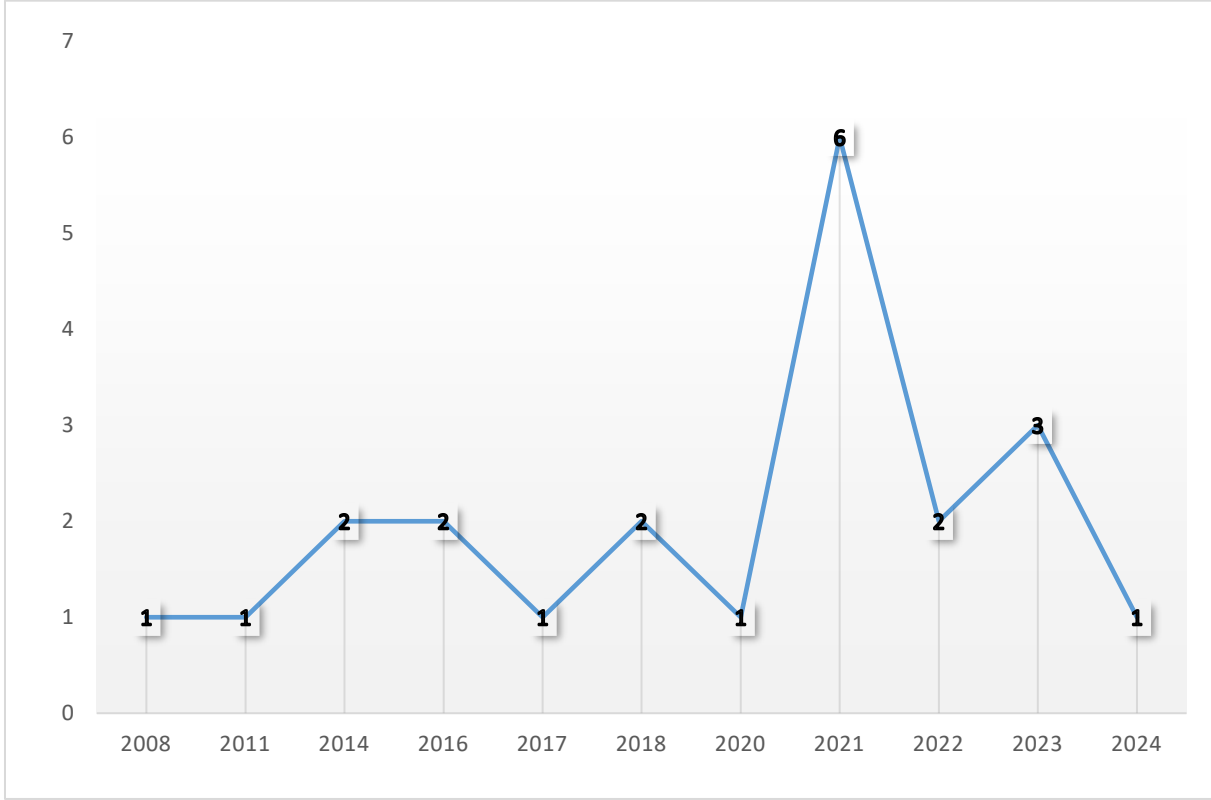
3.3. Verilerin Analizi ve Görselleştirilmesi

Çalışmada bibliyometrik analiz yöntemlerinden yararlanılmış ve analizlerin yapılmasında R Stüdyo’nun Bibliometrix uzantısı ile VOSviewer programları kullanılmıştır. Bu programların tercih edilmesinin nedeni ise programların açık erişim olması, çevrimiçi kullanma imkanı ve WoS veri tabanından indirilen veri setinin analiz edilmesine uyumlu olmasıdır (Sunar ve Ateş, 2025). Analiz yapabilmek için WoS veri tabanında yapılan arama neticesinde 22 yayın için Bibtex ve sekmeye ayrılmış dosya formatında indirilmiştir. Programlar aracılığıyla araştırma soruları doğrultusunda çalışmaların yıllara göre dağılımı, en etkili yazarlar, en etkili çalışmalar, yayınlarda kullanılan anahtar kelimeler, yayınların coğrafi olarak ülkelere göre dağılımları, yazar-anahtar kelime- ülkelere yönelik tematik harita, güncel konular ve tüm bu değişkenlere yönelik aralarındaki ilişki ağlarına yönelik şekil ve grafikler oluşturulmuştur.

4. BULGULAR

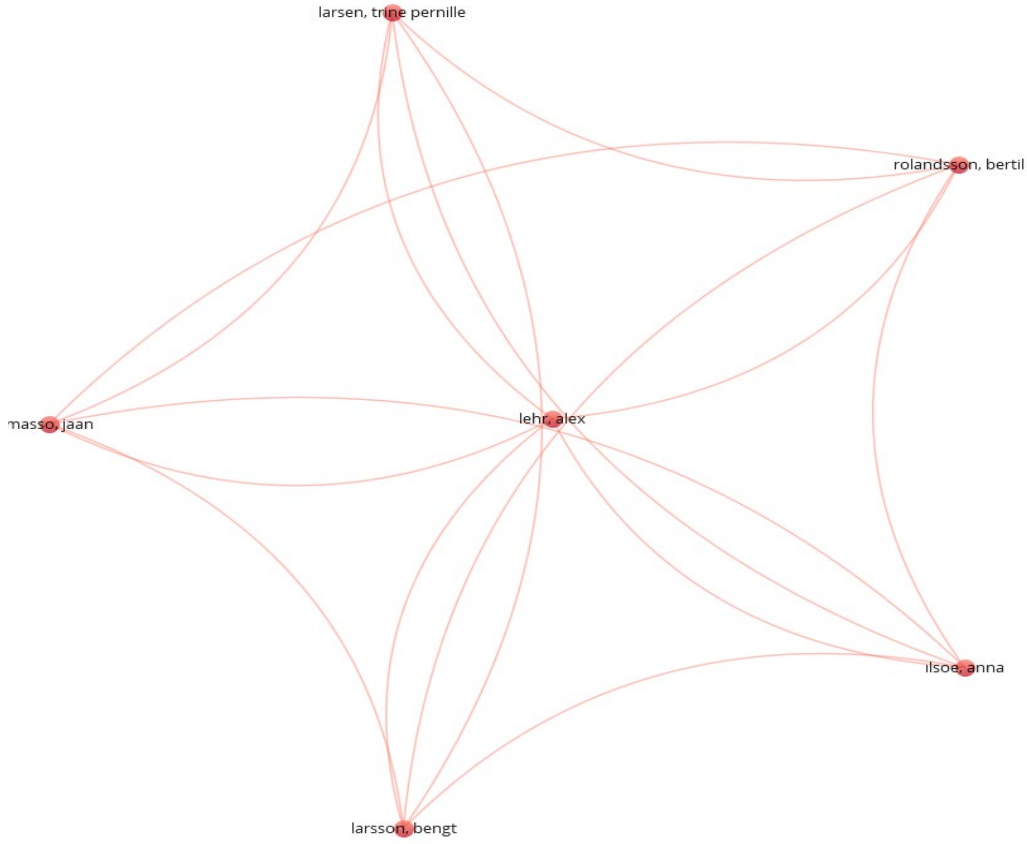
Oluşturulan araştırma sorularıyla “challenger bank” ile ilgili çalışmaların yönelimleri ile araştırma konuları tespit edilmiştir. Ayrıca yapılmış olan bu çalışmalara ilişkin olarak literatürdeki boşlukların da tespit edilmesine yönelik analizler de gerçekleştirilmiştir.

Grafik 1. “Challenger Bank” İle Yapılan Yayınların Yıllara Göre Görselleştirilmesi

“Challenger bank” ile ilgili yapılan aramada en eski tarihli çalışma 2008 yılında yapılmıştır. Bu durum aynı zamanda konunun yeni olmadığını göstermektedir. Challenger bank ile ilgili yayınlar 2008 yılından günümüze kadar yapılmış olsa da bazı yıllarda bu konuda çalışmaların yapılmadığı görülmektedir. Özellikle 2021 yılındaki çalışmalarda önemli bir artış yaşandığı görülmüş bu durumun nedeni ise, pandemi döneminde ön plana çıkmış olmasıdır. Challenger bank ile ilgili yayınların sayısına genel olarak bakıldığında, çalışmaların yıllık sayısı 10’dan azdır. Bu durum konuya yeteri kadar ilgi olmadığını göstermektedir.

Şekil 2. “Challenger Bank” İle İlgili Yayınların Yazarlara Göre Görselleştirilmesi

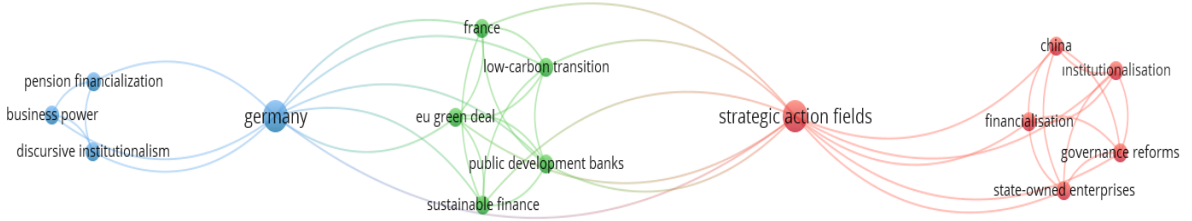
İncelenen araştırma makalelerinde toplamda 57 yazar bulunmaktadır. Bu yayınlardan 5'i tek yazarlıdır. Yayınların yaklaşık %22,7'si uluslararası ortak yazarlı çalışmalardan oluşmaktadır. Bunlar arasında etki düzeyi en yüksek olan yazarlar ise, Trine Pernille Larsen, Bengt Larsson, Alex Lehr, Jaan Masso, Bertil Rolandsson, Anna Ilsoe, Joe B. Cobbs, Jonahthan A. Jensen, Brian A. Turner, Lane Wakefield, Ishtiaq Bajwa, Benjamin Crost, Tarig Eltayeb, Joseph H. Felter olarak ön plana çıkmaktadır. Bu yayınlar arasında bütün yazarların birer adet yayını bulunmaktadır. En fazla atıf alan yazarlar incelendiğinde Elissar Toufaily (54), Tatiana Zalan (54), Arvind Ashta (47), Guillaume Biot-Paquerot (47), Guillermo Vuletin (29), Ling Zhu (29), Sven Modell (27), Chunlei Yang (27), Joe B. Cobbs (20), Jonathan A. Jensen (20), Brian A. Turner (20), Lane Wakefield (20), Gautam Gowrisankaran (20), Matthew F. Mitchell (20), Andrea Moro (20) atıf almıştır. Çalışmalarda düşük oranda uluslararası ortak yazarın bulunması küresel boyutta bir işbirliğinin az olduğunun kanıtıdır. Bu durum dolayısıyla sektör ve otorite kuruluşları kadar araştırmacıların aralarında işbirliği olmaması literatürdeki en önemli eksikliklerdir.

Şekil 3. “Challenger Bank” İle İlgili Yayınların Ükelere Göre Görselleştirilmesi

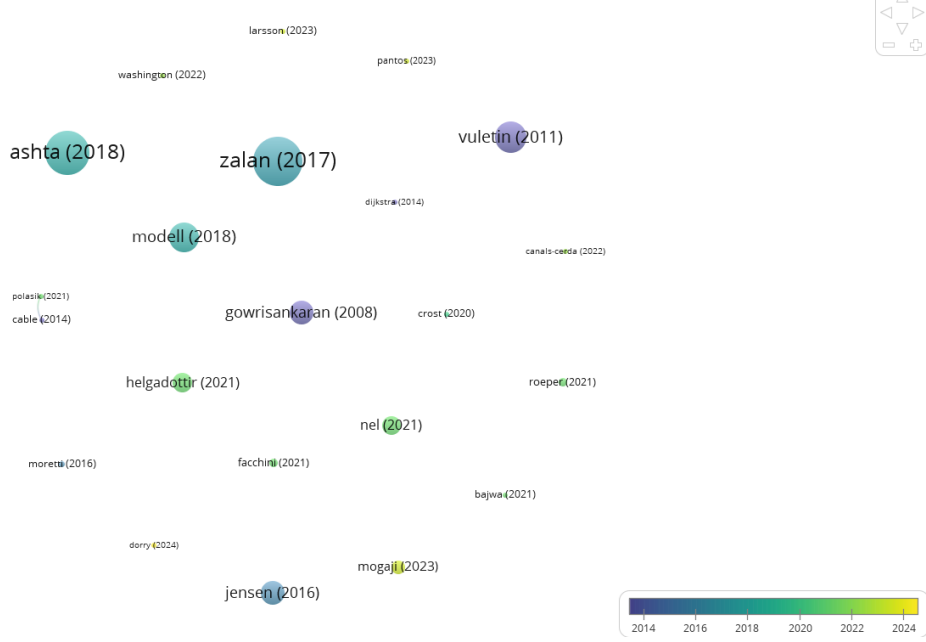
Araştırma makalelerin ülkelere göre dağılımları incelendiğinde 19 farklı ülke olduğu tespit edilmiştir. En fazla yayın yapan ülke 6 yayın ile ABD olmuştur. Diğer ülkeler ise sırasıyla İngiltere (4), Danimarka (2), Hollanda (2) olmuş diğer ülkelerin ise birer adet yayını bulunmaktadır. En fazla atıf alan ülkeler incelendiğinde ise ABD 73 atıf, Arap Emirlikleri 54 atıf, Fransa 47atıf, İngiltere 42 atıf, Finlandiya 27 atıf, Norveç 27 atıf, Kanada 20 atıf, Danimarka 17 atıf almıştır. En fazla atıf alan ve en fazla yayın yapan ülkeler belirlendikten sonra en etkili olan ülkeler incelendiğinde sırasıyla Danimarka, Hollanda, Estonya, İsveç, ABD, İngiltere, Finlandiya ve Norveç olmuştur.

Şekil 4. “Challenger Bank” İle İlgili Yayınların Anahtar Kelimeler Arasındaki İlişkilerin Görselleştirilmesi

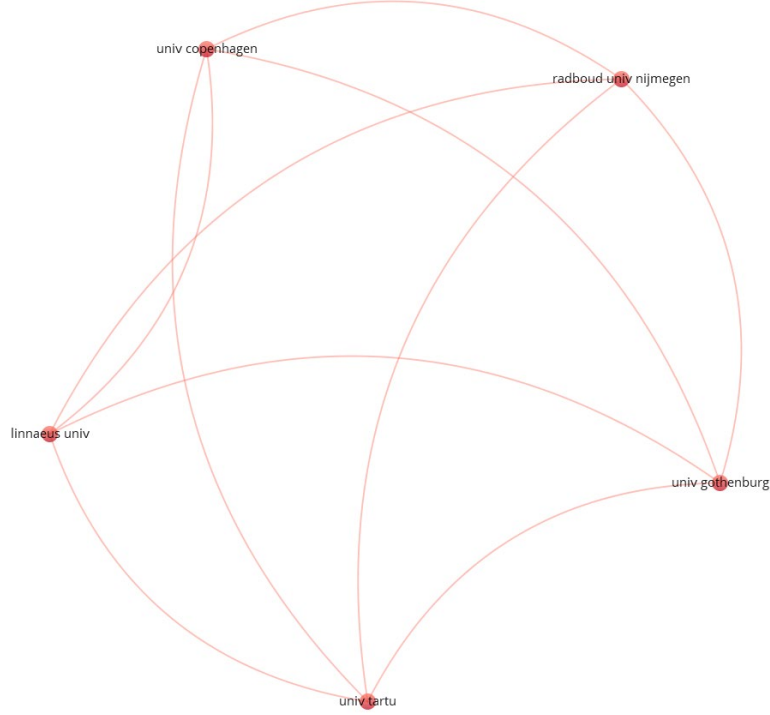
Çalışma kapsamında incelenen araştırma makalelerinde toplamda 84 anahtar kelime bulunmaktadır. Bu anahtar kelimeler arasında ön plana çıkan kelimeler ise, fintek, stratejik eylem alanları, yeşil anlaşıma, düşük karbon geçişi, kamu kalkınma bankaları, sürdürülebilir finans, ödenekler, sermaye, kapsamlı sermaye analizi ve incelemesi, güncel beklenen kredi kayıpları, iş gücü, bankacılık ekosistemi anahtar kelimeleri ön plana çıkmıştır.

Şekil 5. En Etkili Yayınlar ve Aralarındaki İlişkilerin Görselleştirilmesi

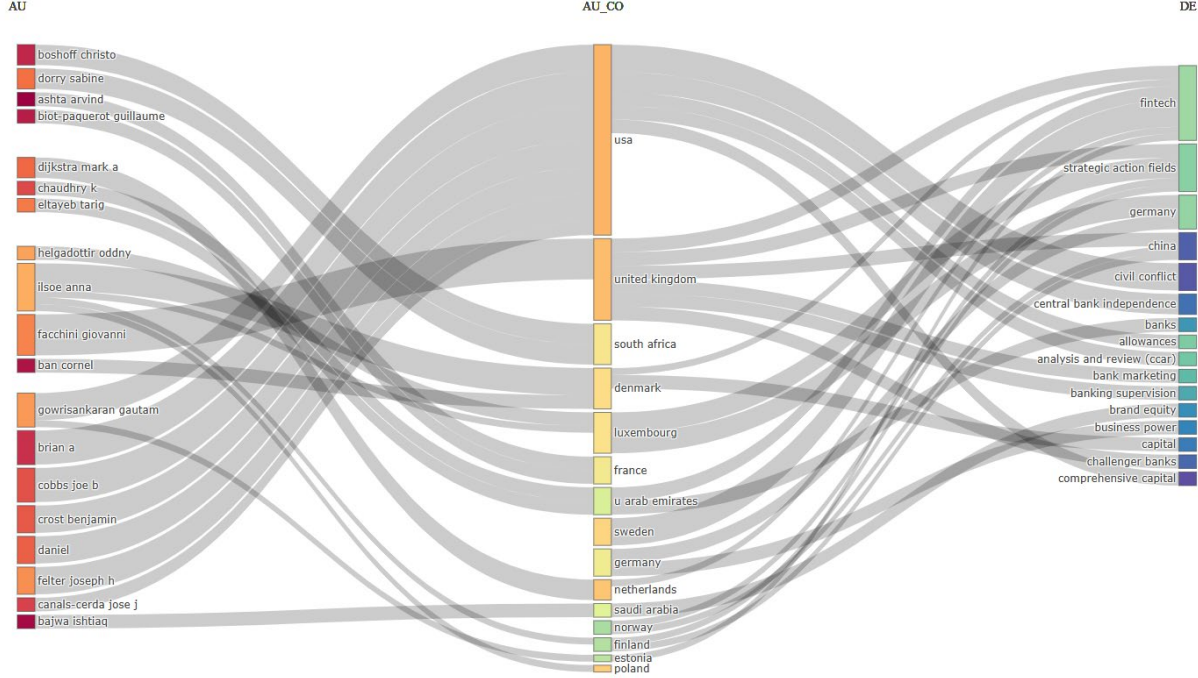
“Challenger Bank” ile ilgili en fazla atıf alan yayınlar ise, Zalan & Toufaily (2017), 54 atıf, Ashta & Biot-Paquerot (2018) 47 atıf, Vuletin & Zhu (2011) 29 atıf, Modell & Yang (2018) 27 atıf, Gowrisankaran vd. (2008) 20 atıf, Jensen vd. (2016) 20 atıf, Helgadottir & Ban (2021) 15 atıf, Nel & Boshoff (2021) 14 atıf almıştır. En etkili yayınlar ise, Cable (2014) ve Polasik vd. (2021) çalışmaları olmuştur. Challenger Bank ile ilgili literatürün henüz gelişme aşamasında olması dolayısıyla yazarların çalışmalarının bir birinden bağımsız olduğu ve yayınlar arasında ilişkilerin kopuk olduğu görülmektedir.

Şekil 6. “Challenger Bank” İle İlgili En etkili Yayınların Organizasyonları ve Aralarındaki İlişkilerin Görselleştirilmesi

22 araştırma makalesinde toplamda 46 organizasyon bulunmaktadır. Bu organizasyonlar arasında en fazla atıf alanlar sırasıyla Amer Univ Dubai (54), Univ Bourgogne Franche Comte (47), Colby Coll (29), Univ Maryland (29) olmuştur.

Şekil 7. “Challenger Bank” İle İlgili Yazar, Ülke ve Anahtar Kelimelere Yönelik İlişki Ağının Görselleştirilmesi

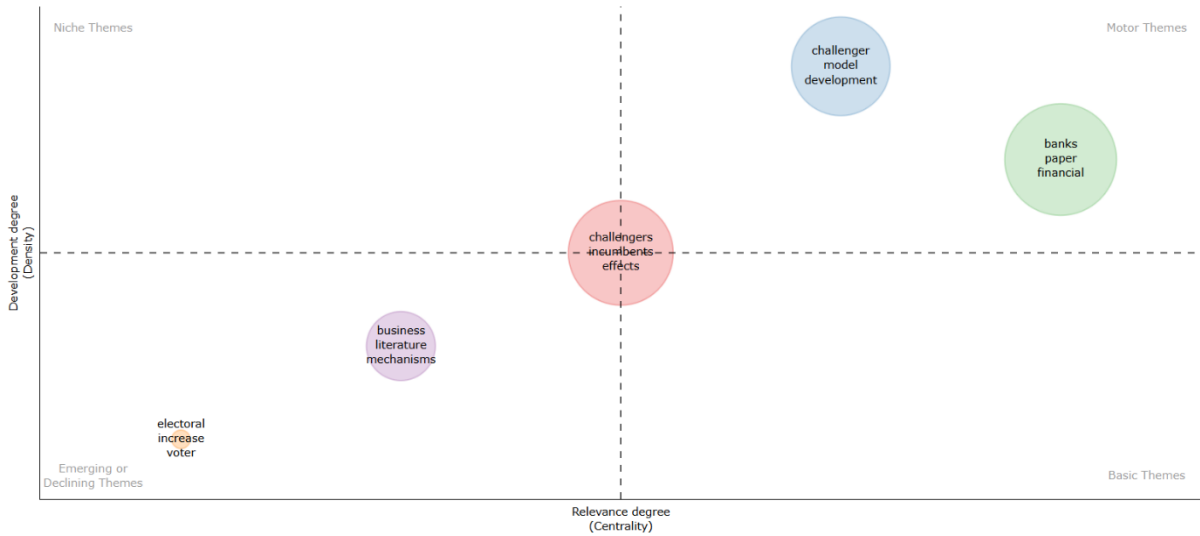
Şekil 7 incelendiğinde Sankey diyagramına dayalı anahtar kelimeler, ülke ve yazarların olduğu üç alanlı grafikten oluşmaktadır. Bu konuda en fazla yazara sahip olan ülke ABD olarak ön plana çıksa da en fazla farklı anahtar kelime kullanan ülke İngiltere olmuştur. Bu durum aynı zamanda “Challenger Bank” ile ilgili yayınlarda işlenen konuların daha spesifik konulara yönelim olduğunu göstermektedir.

Şekil 8. “Challenger Bank” İle İlgili Yayınların Başlıklarına Yönelik Kelime Bulutu

Şekil 8 incelendiğinde araştırma makalelerinin başlıklarına yönelik oluşturulan kelime bulutunda ön plana çıkan terimler; ekonomi, stratejik eylem alanları, yeşil anlaşıma, düşük karbon geçişi, kamu kalkınma bankaları, blokzincir, sürdürülebilir finans, ödenekler, sermaye, kapsamlı sermaye analizi ve incelemesi, güncel beklenen kredi kayıpları, iş gücü, bankacılık ekosistemi teknoloji, büyüme, büyük bankalar, bitcoin, fintek, finans, güven, yenilik ön plana çıkmaktadır.

Şekil 9. “Challenger Bank” İle İlgili Yayınlar Yönelik Tematik Harita

Araştırma makalelerine yönelik tematik harita oluşturulmuştur. Bibliometrix uygulaması ile oluşturulan tematik haritada niş temalar, hareketli temalar, temel temalar ve azalan temalar olmak üzere dört grupta sınıflamaktadır.

- Niş temalarda öne çıkan konular: Bankaların altyapıları, yatırım banka.
- Hareketli temalarda öne çıkan konular: Yenilik, yeşil finans, bitcoin, fintek, blokzincir, teknoloji, dijital finans, banka yapıları.
- Temel temalarda öne çıkan konular: Dijitalleşme, bankacılık ekosistemi, finansal yönetim, destekler, veri analitiği.
- Azalan temalarda öne çıkan konular: Banka pazarlaması, dijital bankacılığa geçiş, bankalarda risk yönetimi, dijitalleşmenin bankalara etkisi, bankacılık teorileri.

SONUÇ VE ÖNERİLER

İnsanlığın özellikle 2008 küresel finans krizi ve Covid 19 pandemisi dikkate alarak arkada kalan çeyrek asrı gözden geçirdiğinde ne kadar da beyhude bir eylem de bulunduğunu düşünmesi pekte yanlış olmasa gerektir. 2008 yılında yaşanan küresel finans krizi 1929 ekonomik buhranından sonra küresel boyutta ve finans çevrelerinden kaynaklanan en büyük çaplı ikinci kriz olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu krizle birlikte düzensizleşme eğiliminin ve maliyetlerin yüksekliğinin baskısı altındaki bankacılığın bilgi teknolojilerindeki gelişmelere paralel olarak dijital mecralara yelken açtığı görülmektedir. Ayrıca emek piyasasındaki etkisi ile başlayan ve sosyal değişimlere kapıları aralayan Veba salgınından sonra yaşanan Covid 19 salgını, tarihin tekerrür eden yanını ispatlamak istercesine iş görme ve ödeme usullerinde (uzaktan çalışma ve temassız ödeme vb.) alışılmışın dışına çıkılmasını sağlamıştır. Önceleri maliyetleri ve iş yükünü azaltma, hizmet kalitesi ve müşteri memnuniyetini artırma vb. nedenlerle geleneksel bankacılığa katkı verecek boyutta ele alınan dijital bankacılık, temassız ödeme, dijital para, mobil uygulamalar ve internet kullanımının yaygınlaşmasıyla bankacılığın yeniden tasarlanmasına aracılık eden fırsatları sunmaya başladığı görülmektedir. Dolayısıyla sektörde büyük ölçekli bir değişimin yaşandığı söylenebilir. Dijital, şubesiz, neo veya challenger olarak ifade edilen yeni bankaların ve bankacılığın varlığı bu değişimin kanıtı olarak gösterilebilir. Ayrıca Bank of England'ın 2013 yılı itibariyle yayınladığı raporda bankacılık sektöründeki tekeli kırmak ve yeni rekabet alanları açmak için bir dizi reform ve değişiklik yapacaklarını açıklamasıyla bankacılık sektörü için gelenekselden challenger'a geçiş sürecinin başlamış olduğu söylenebilir (Uzun, 2024). Sektörün büyüme eğiliminin ağırlıklı olarak dijital

bankacılık alanlarında olduğunun söylenmesi bu yeni bankacılığın kalıcı olacağının ilk işaretleridir.

Dijital zihniyetle kurulan ve dijital kanallara odaklanarak sistemlerini, alt yapılarını ve süreçlerini teknolojik gelişmelere ayak uydurarak finansal tüketicilerin tercihlerini etkileyen challenger bankalar çok sayıda fiziki şubenin yüklerini taşımadıkları için daha verimli çalışabilmektedirler. Dijital süreçler sayesinde piyasadaki gelişmelere hızlı tepki verebilmekte, gerekli güncellemeleri hızlı yapabilmekte ve kaynakları daha etkin kullanabilmektedirler. Bürokrasiden uzak yapıları onları karmaşık olmaktan kurtarmakta ve hantallaşmasını engellemektedir. Dolayısıyla tüketici geri bildirimlerine yanıtlamada, yeni ürün ve hizmetlerin piyasaya sunulmasında ve pazar trendlerine ayak uydurmada önemli esneklik sağlamaktadır (Exactitude Consultancy, 2024). Özellikle geleneksel yapıyı yaratıcı yıkıma maruz bırakma misyonu ile challenger bankalar giderek daha dişli rakipler haline gelerek pazar yapısında önemli gelişmeler sağlamaktadırlar.

Challenger bankaların pazardan pay almalarında müşterilere sağlanan deneyimler önemli rol oynamaktadır. Müşterilere sunulan yeni dijital kanalların özellikleri ve yeni tasarımları kullanıcıya kolaylık ve yeni deneyimler sunarak onları geleneksel bankalardan challenger bankalara yönlendirmektedir (Uzun, 2024). Ölçek ekonomilerine sahip geleneksel bankalar için karlılık müşteri beklentilerinin önünde gelebilir. Sonuç odaklı bu yaklaşım dijitalleşmiş kullanışlı, kolay ve kişiselleştirilmiş bankacılık hizmetlerinde geri kalmaya neden olabilir. Dolayısıyla yoksun kalan tüketici ikinci planda olduğunu düşünebilir. Kusursuz ve yenilikçi hizmet ve ürün sunma arayışının önemli bir bileşeni olan challenger bankaların başvurdukları çeşitli promosyon ve tutundurma faaliyetleri (nakit ikramiye, ücret muafiyetleri, rekabetçi faiz oranları vb.) müşteri çekmekte önemli fonksiyonlar üstlenirken aynı zamanda ciddi bir maliyet unsurudur (Exactitude Consultancy, 2024). Challenger Bankalar, geleneksel bankaların hem piyasa hâkimiyeti hem de eski teknoloji sistemleri nedeniyle ihmal ettiği sahalardaki fırsatlardan faydalanarak pastadan pay almaya çalışmaktadırlar. Geleneksel bankacılığın maliyetlerinden ve karmaşıklıklarından kaçındıkları için de çok düşük maliyetlerle hizmet sunabilmektedirler (Saraç, 2020). Ağırlıklı olarak çevrimiçi faaliyet gösteren challenger bankalar yeni ve hızlı fikirler sunma olanakları sayesinde prosedürleri otomatikleştirebilmekte, veri analitiğini ve operasyonel verimliliği arttırabilmekte bulut bilişim, yapay zeka, makine öğrenimi gibi teknolojileri süreçlere dahil edebilmektedirler (Exactitude Consultancy, 2024). Geleneksel bankalar dijitale entegre olmaya çalışırken bocalasalar da, challenger bankaların sunmuş oldukları hizmet yelpazesi önemli ölçüde katlansa da, hala birçok ülkede geleneksel

bankacılığın hâkimiyeti kırılmamıştır (Uzun, 2024). Soyut bir organizasyon yapısı ve kısa bir geçmişle güven oluşturmak zor ve zaman alıcı bir süreçtir. Dijital süreçler ve kişisel verilerin korunması para ve kredi işlemleri kadar güvenlik gerektiren işlemlerdir. Dolayısıyla siber güvenlik ve savunma alanında da önemli yatırımları gerekli kılmaktadır. Ayrıca en son teknoloji ve ara yüzlere yapılan yatırımlar başlangıçta önemli ölçüde sermaye istemektedir (Exactitude Consultancy, 2024). Bigtech ve Fintech gibi kuruluşlarında bu rekabete dâhil olması sektör deki işletmeler ve onların gördüğü işler boyutunda sınırların belirsizleşmesini sağlamaktadır (FT Partners, 2024). Dijital bankacılık yapısı gereği sınır tanımayan bir bankacılığa da müsaade ettiği için söz konusu bu belirsizlikler challenger bankaların ulusal pazardan küresel pazara sıçrama potansiyeline de imkân vermektedir. Çağdaş tüketicilerin değişen ihtiyaçlarına uygun yeniliğe bağlı ve esnek yapıları olmalarına rağmen düzenleyici çevrelerce bazı engellere maruz kalan challenger bankaların, çeşitli mali düzenlemelere uymak ve veri gizliliğine özen göstermek ilgilenmesi gereken önemli konuların başında gelmektedir. Ayrıca etik konuları ve sürdürülebilirliği göz ardı etmemesi de gerekmektedir (Exactitude Consultancy, 2024). Varlığını sürdürme, büyüme ve kar sağlama çabasındaki geleneksel bankalar mevcut konumunu kaybetmeme adına bu meydan okumaya cevap verme arzusuyla hareket etmektedirler. Dolayısıyla rekabette kalabilmek için geleneksel bankacılığın bazı maliyetlerine katlanarak (Regülasyon ve fiziki şube maliyetleri vb.) ve buradan elde ettiği yetenek ve kazanımları dijital taşıyarak mücadele etmekte oldukları görülmektedir. Bu mücadele bu kadarla kalmamakta rakiplerinin yeteneklerine benzer şirket satın alarak veya kurarak veya rakipleriyle stratejik ortaklığa giderek bu yeni nesil bankacılıkta geçmiş konumlarına benzer bir konum elde etmeye çalışmaktadırlar. Ölçek ekonomisinden yararlanma ve değer yaratma amacıyla sektörde faaliyet gösteren bankalar ile, fintek ve büyük teknoloji şirketleri arasında ortak girişim, birleşme, satın alma vb. yoluyla dijital bankacılık dönüşümünün yaşanacağı öngörülmektedir (Wewege ve Thomsett, 2020). Ancak ortaya çıkabilecek bir krizden ne geleneksel bankalar ne de challenger bankalar muaf olacaklardır. Dolayısıyla dış kaynaklardan yararlanma olası dalgalanmalarda organizasyon dışı nedenlerle hizmet kesintileri ve başarısızlıklara neden olabilme riskini de bünyesinde barındırmaktadır (Exactitude Consultancy, 2024). Ancak bu dönüşümün öncüsü konumunda olan neobank ve challenger bankın güçlü potansiyeli dolayısıyla sektörü ardına takacağı beklentisi abartıldığı kadar sarsıcı olmayabilir. Çünkü geleneksel bankalar kendini yenileyip teknolojiye adapte olmakta ve tecrübeleriyle dijital bankacılıktan pay almaktadırlar. Müşterilerin geleneksel bankalara yüksek sadakati ile teknoloji kabulünün yaş vb. nedenlerle yavaş oluşu ve siber suçlar

nedeniyle dijital bankacılığın güvensiz oluşu da geleneksel bankacılık kullanımından kopuşları yavaşlatacak niteliktedir. Ayrıca finansal erişime sahip olamayanların gelişen alt yapı ile sektöre katılımından sağlanacak yeni müşteri kazanımı gibi sayılabilecek birçok nedenden dolayı geleneksel bankacılığın her dönem tercih edilen klasik arabalar misali klasikleşme ihtimali mümkün görünmektedir. Sürdürülebilir rekabet avantajı sağlamak için dijital bankacılığı merkeze alan bankacılık sektörü dijitalleşmeyi farklılaşma, odaklaşma, maliyet liderliği elde etme vb. stratejilerin önemli bir fonksiyonu olarak benimsemektedirler. Gelişen alt yapı, tabana yayılan bir finans ve artan bir finansal erişim nedeniyle iştah kabartan bankacılık sektörünün çeşitli fintek kuruluşlarıyla büyüme göstereceği öngörülmektedir. Ancak sektörün dünya genelinde yüksek entegre ve deregülasyon eğiliminde oluşu, kriz dönemlerinde finansal bulaşıcılığın yüksekliği ve finansal panik dönemlerinde domino etkisiyle iflasların yaygınlık gösterişi gibi kronik sorunları dijitalleşme ile birlikte artması mümkün görünmektedir. Dolayısıyla popülasyon ekolojisinin bir gereği olarak bankacılık sektörü elemeye tabi tutulacak ve doğal seleksiyonun sonucu olarak elemeler gerçekleşecektir. Nitekim finansal hizmetler sektöründe yaratıcı yıkımın etkisinin dijitalleşme kaynaklı olacağı da beklenmelidir.

Çalışma yeni ve güncel bir konu olması nedeniyle literatüre önemli katkılar sunmakta fakat bazı sınırlılıkları da taşımaktadır. Öncelikle veri setini oluşturan yayınların 22 adet olması sonuçların genellenebilirliği noktasında önemli bir sınırlılığı oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra veri setinin belirli bir dönemi kapsamaması, belirli bir veri tabanı kullanılması beraberinde diğer veri tabanlarının, sektörel raporların vb. yayınların dışarda kalması bir başka sınırlılığı oluşturmaktadır. Dijital finans teknolojileri son derece hızlı gelişen ve değişen bir yapıya sahip olması nedeniyle elde edilen bulguların belirli bir zaman diliminde geçerli olan eğilimleri ifade etmesi de önemli bir sınırlılığı oluşturmaktadır. Çalışma, challenger bankaların ortaya çıkışını yalnızca teknolojik bir yenilik süreci olarak değil, aynı zamanda rekabet, maliyet, regülasyon ve müşteri deneyimi dinamiklerinin bileşimi şeklinde ele alarak literatürdeki tek boyutlu yaklaşımlardan ayrılmaktadır. Bu yönüyle çalışma, dijitalleşmenin finansal hizmetlerde yarattığı “yaratıcı yıkım” olgusunu ekonomik sürdürülebilirlik çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca çalışma, bankacılığın geleceğine yön verecek kavramsal bir harita sunarak, hem geleneksel hem de dijital aktörlerin stratejik yönelimlerini anlamaya dönük bütüncül bir bakış açısı geliştirmektedir. Böylece fintech, regtech, bigtech gibi alt alanlarla challenger bankacılık literatürü arasında kavramsal bir köprü kurmakta ve literatüre katkı sağlamaktadır.

Gelecek çalışmalara yönelik olarak ise, bankacılık ile ilgili karşılaştırmalı ülke analizleri, dijital bankacılığa geçişte güven ve teknoloji kabulünü etkileyen faktörlere yönelik, bankaların regülasyonlara uyum düzeyi ile çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik performansları arasındaki ilişkiye yönelik, fintech ve bigtech girişimleri, işbirlikleri ve rekabete yönelik, konunun yönelimini ortaya koyabilmek için tekrar bibliyometrik çalışma yapılması ve bu çalışmanın sonuçlarıyla karşılaştırılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Alzoubi, H. M., Ghazal, T. M., Hasan, M. K., Alketbi, A., Kamran, R., Al-Dmour, N. A. & Islam, S. (2022, May). Cyber security threats on digital banking. In *2022 1st International Conference on AI in Cybersecurity (ICAIC)* (pp. 1-4). IEEE.
- Ashta, A. & Biot-Paquerot, G. (2018). FinTech evolution: Strategic value management issues in a fast changing industry. *Strategic Change*, 27(4), 301-311. DOI: 10.1002/jsc.2203
- Ateş, A. & Gün, A. (2024). Bibliometric Analysis of Studies on Online Reviews in the Tourism Sector Between 2018 and 2023, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 10(3):326335. DOI: 10.5281/zenodo.11391142
- Ateş, A., Sunar, H., & Kurt, A. (2024). Bibliometric analysis on sustainable tourism and the environment in the literature related to destination management. *Present Environment & Sustainable Development*, 18(2). DOI: 10.47743/pesd2024182003
- Balkan, H. & Aydın, M. (2021). Neobank: kavram, gelişim ve iş modelleri. *Bankacılar Dergisi*, 116, 104-126.
- Balkan, H. (2021). Dijital (Şubesiz) Bankaların Regülasyonu. *Bankacılar Dergisi*, 118, 124-142.
- BBVA (2016). Digital Economy Outlook. <https://www.bbvaresearch.com/en/tag/digital-economy-2/>, Erişim Tarihi: 15.10.2024.
- Bennet, R. (2023). Digital Banking Trends in 2024, <https://www.bankrate.com/banking/digital-banking-trends-and-statistics/?tpt=a>, Erişim Tarihi: 15.10.2024.
- Bittermann, A., McNamara, D., Simonsmeier, B. A., & Schneider, M. (2023). The Landscape of Research on Prior Knowledge and Learning, s. A Bibliometric Analysis. *Educational Psychology Review*, 35(2), 58. DOI: 10.1007/s10648-023-09775-9
- Burnmark (2016). Challenger Banking. https://www.burnmark.com/uploads/reports/Burnmark_Report_Oct16_ChallengerBanking1.pdf. Erişim Tarihi: 10.11.2024.
- Büchi, G., Fasolo, L., Cugno, M. & Zerbetto, A. (2019). New Banks In The 4th Industrial Revolution: A Review And Typology. In 22nd Excellence in Services International Conference, Thessaloniki (Greece). <https://sites.les.univr.it/eisic/wp->

- content/uploads/2019/11/6-Buchi-Fasolo-Cugno-Zerbetto-Castagnoli-2.pdf, Erişim Tarihi: 15.10.2024.
- Cable, V. (2014). Observations on the UK banking industry. *International Review of Financial Analysis*, 36, 84-86. DOI: 10.1016/j.irfa.2014.11.011
- Citigroup (2018). The Bank of the Future: The ABCs of Digital Disruption in Finance. <https://www.smefinanceforum.org/post/the-bank-of-the-future-the-abcs-of-digital-disruption-in-finance?page=17>, Erişim Tarihi: 15.10.2024.
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to Conduct A Bibliometric Analysis, s. An Overview And Guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285296. DOI: 10.1016/j.jbusres.2021.04.070
- Er, M. & Altunışık, R. (2023). Dijital Bankacılık Hizmetleri. *Finans Sektöründe Dijital Dönüşüm*, 21. DOI: 10.58830/ozgur.pub245.c1058
- Exactitude Consultancy (2024).Türe (Neo Bank, Challenger Bank), Sağlanan Hizmetlere (Vade ve Tasarruf Hesabı, Ödeme ve Para Transferi, Krediler, Mobil Bankacılık, Diğerleri) ve Bölgeye Göre Neo ve Challenger Banka Piyasası, 2024'ten 2030'a kadar küresel eğilimler ve tahminler. Neo ve Challenger Bank Pazar Büyüklüğü, Payı ve Tahmini 2030. Erişim tarihi.10.11.2024.
- Farooq, R. (2023). Knowledge Management and Performance: A Bibliometric Analysis Based on Scopus and WOS data (1988–2021). *Journal of Knowledge Management*, 27(7), 1948-1991. DOI: 10.1108/JKM-06-2022-0443
- FT Partners (2024). The Rise of Challenger Banks: Are the Apps Taking Over? <https://www.ftpartners.com/fintech-research/challenger-banks>. Erişim tarihi.10.11.2024.
- Gao, Y., Wong, S. L., Md. Khambari, M. N., & Noordin, N. (2022). A Bibliometric Analysis of Online Faculty Professional Development in Higher Education. *Research and Practice in Technology Enhanced Learning*, 17(1), 17. DOI: 10.1186/s41039-022-00196-w
- Gasser, U., Gassmann, O., Hens, T., Leifer, L., Puschmann, T. ve Zhao, L. (2017). Digital banking 2025. *Research platform Alexandria*. <https://static1.squarespace.com/static/57ff482fd2b857f1d9b06442/t/5a202d45e4966b3c8c5d3475/1512058184056/Digital+Banking+2025+FINAL+Version.pdf>, Erişim Tarihi: 02.10.2025

- Gowrisankaran, G., Mitchell, M. F. & Moro, A. (2008). Electoral Design and Voter Welfare From The US Senate: Evidence From A Dynamic Selection Model. *Review of Economic Dynamics*, 11(1), 1-17. DOI: 10.1016/j.red.2007.04.005
- Helgadóttir, O. & Ban, C. (2021). Managing Macroeconomic Neoliberalism: Capital and The Resilience of The Rational Expectations Assumption Since the Great Recession. *New Political Economy*, 26(5), 869-884. DOI: 10.1080/13563467.2020.1863344
- IBM (2015). IBM White, Designing a sustainable digital bank. Armonk. <https://www.ibm.com/downloads/documents/us-en/10a99803cfafddfe>, Erişim Tarihi: 15.10.2024.
- Jensen, J. A., Wakefield, L., Cobbs, J. B. & Turner, B. A. (2016). Forecasting sponsorship costs: marketing intelligence in the athletic apparel industry. *Marketing Intelligence & Planning*, 34(2), 281-298. DOI: 10.1108/MIP-09-2014-0179
- Kaya, E., & Küçükçene, M. (2023). Türkiye'de "Liderlik" Çalışmaları (1983-2021), s. Bibliyometrik Bir Analiz. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 75-94. DOI: 10.18026/cbayarsos.1097364
- Khanboubi, F. & Boulmakoul, A. (2019). Digital Transformation Metamodel in Banking. *INTIS*, 2019, 8th.
- Korkmaz, Ö. F. & Soğukoğlu Korkmaz, S. (2025). Bankacılıkta Siber Güvenlik Üzerine Bibliyometrik Analiz. *Fiscaoeconomia*, 9(2), 1112-1127. DOI: 10.25295/fsecon.1595122
- Korkmaz, Ö. F., Soğukoğlu Korkmaz, S., Tunçez, H. A. & Gültekin, N. (2024). Finansal Okuryazarlık, Finansal Tabana Yayılma ve Finansal Erişim Üzerine Literatür İncelemesi. *Söke İşletme Fakültesi Dergisi*, 1(1), 16-25.
- Korkmaz, Ö.F., (2025), Bankacılık Sektöründe Yapay Zekâ Kullanımı İle İlgili Bibliyometrik Analiz, *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 60(1), 1183-1197. DOI: 10.15659/3.sektor-sosyal-ekonomi.25.03.2598
- Korkmaz, Ö.F., Soğukoğlu Korkmaz, S. & Sunar, H. (2023). Sürdürülebilir Finans ve Yeşil Finans Üzerine Bibliyometrik Analiz, (Editörler: Kuzu, Ö.H. ve Erdem, B.) *Sosyal ve Beşeri Bilimlerde Teori, Araştırma ve İncelemeler* İçinde, Paradigma Akademi Basın Yayın Dağıtım.

- KPMG, (2016). Challengers surge ahead, but obstacles remain. <https://www.financialreporter.co.uk/finance-news/challenger-banks-surge-ahead-but-consumer-inertia-remains.html>. 10.11.2024.
- Lipton, A., Shrier, D. & Pentland, A. (2018). Massachusetts Institute of Technology. von Digital Banking Manifesto: „The End of Banks?“. *Connection Science ve Engineering Massachusetts Institute of Technology. connection. mit. ed.* <https://globalriskinstitute.org/publication/digital-banking-manifesto-the-end-of-banks/>
- Medici (2019). Neobanks: A Global Deep Dive. <https://www.scribd.com/document/444564042/Neobank-A-Global-Deep-Dive-pdf>, Erişim Tarihi: 15.10.2024.
- Modell, S. & Yang, C. (2018). Financialisation as a strategic action field: An historically informed field study of governance reforms in Chinese state-owned enterprises. *Critical Perspectives on Accounting*, 54, 41-59. DOI: 10.1016/j.cpa.2017.09.002
- Morales, W. (2020). Sector Spotlight: NeoBanks Are the Future of Banking. <https://www.fintechtris.com/blog/neobanks-the-future-of-banking>, Erişim Tarihi: 15.10.2024.
- Nel, J. & Boshoff, C. (2021). Traditional-Bank Customers' Digital-Only Bank Resistance: Evidence from South Africa. *International Journal of Bank Marketing*, 39(3), 429-454. DOI: 10.1108/IJBM-07-2020-0380
- Polasik, M., Widawski, P. & Lis, A. (2022). Challenger Bank as a New Digital form of Providing Financial Services to Retail Customers in the EU Internal Market: The Case of Revolut. In *The Digitalization of Financial Markets*. Taylor & Francis.
- Saraç, A. (2020). “Challenger Banking” Kavramı ve Gelişimi. Erişim tarihi.10.11.2024.
- Strategy and Part of the PwC Network. (2021). Digital Banking Overview and Potential in Turkey, strategy-dunyada-ve-turkiyede-dijital-bankacilik.pdf (pwc.com), Erişim Tarihi: 15.10.2024
- Sunar, H. & Ateş, A. (2025a). Turizmde Eğitim ve Kariyer Üzerine Yapılan Çalışmaların Bibliometrik Analizi, *İstanbul Esenyurt Üniversitesi İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 21- 41. DOI: 10.61349/iesbad.1664356

- Sunar, H., & Ateş, A. (2025b). Müzelerde Teknoloji ve Yapay Zekâ Kullanımı Üzerine Yapılan Çalışmaların İncelenmesi. *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1), 43-62. DOI: 10.18221/bujss.1666693
- TBB (Türkiye Bankalar Birliği). (2021). Finansal Teknolojilere Yönelik Bankaların Çalışmaları, Öngörülleri ve Önerileri, <https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/tos/Finansal%20Teknolojilere%20Y%C3%B6nelik%20Bankalar%C4%B1n%20%C3%87al%C4%B1%C5%9Fmalar%C4%B1%20%C3%96ng%C3%B6r%C3%BCleri%20ve%20%C3%96nerileri.pdf>, Erişim Tarihi: 15.10.2024.
- Uzun, A. (2024). Challenger Bankaların Yükselişİ Geleneksel Bankacılığı Bozuyor Mu? <https://www.aniluzun.com/tr/challenger-bankalarin-yukselisi-geleneksel-bankaciligi-bozuyor-mu>, Erişim tarihi.10.11.2024
- Vuletin, G. & Zhu, L. (2011). Replacing a “disobedient” central bank governor with a “docile” one: A novel measure of central bank independence and its effect on inflation. *Journal of Money, Credit and Banking*, 43(6), 1185-1215. DOI: 10.1111/j.1538-4616.2011.00422.x
- Wewege, L., Lee, J. & Thomsett, M. C. (2020). Disruptions and Digital Banking Trends. *Journal of Applied Finance and Banking*, 10(6), 15-56.
- [www.tbb.org.tr, tbb.org.tr/tr/faaliyetler/teknoloji-ve-odeme-sistemleri/dijital-bankacilik/4570](https://www.tbb.org.tr/tbb.org.tr/tr/faaliyetler/teknoloji-ve-odeme-sistemleri/dijital-bankacilik/4570)
Erişim Tarihi: 15.10.2024.
- Zalan, T. & Toufaily, E. (2017). The promise of Fintech in emerging markets: Not as disruptive, *Contemporary Economics*, ISSN 2300-8814, *University of Finance and Management in Warsaw, Faculty of Management and Finance*, Warsaw, Vol. 11, Iss. 4, pp. 415-430, DOI: 10.5709/ce.1897-9254.253